

## АСАБЛІВАСЦІ ЖАНОЧАГА ІМЕННІКА ВІЦЕБСКА Ў ПЕРЫЯД З 2011 ПА 2015 Г.

**Калакольцава Д.А.,**

*выпускніца ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь*

*Навуковы кіраўнік – Семянькова Г.К., канд. філал. навук, дацэнт*

Ключавыя словы. Асабовае імя, частае імя, носьбіт імені, антрапонім, каэфіцыент аднайменнасці.

Keywords. Personal name, frequent name, name bearer, anthroponym, coefficient of the same name.

Антрапонімы ўяўляюць сабой значны пласт лексікі любой мовы. З'яўляючыся неад'емнай часткай лінгвістычнай карціны свету, імя адлюстроўвае гістарычны ход развіцця падзей. Моўная і функцыянальная шматпланавасць асабовых імён абумоўлівае *актуальнасць* нашага даследавання. *Мэта* артыкула – апісанне жаночых імён нованароджаных жыхароў Віцебска, асаблівасцяў іх фіксацыі ў афіцыйных дакументах у перыяд 2011–2015 гг.

**Матэрыял і метады.** Даследаванне праведзена на матэрыяле архіўных запісаў Віцебскіх раённых загсаў. Асноўнымі метадамі даследавання выступаюць апісальны метады і метады сістэмнага аналізу.

**Вынікі і іх абмеркаванне.** На працягу пяці гадоў, з 2011 г. па 2015 г., у Віцебску дзяцей жаночага полу зарэгістравана заэгістравана 10 378, агульная колькасць дадзеных ім імён – 320. Для выяўлення сярэдняга каэфіцыенту аднайменнасці жаночых імён дзелім 10 378 на 320, атрымліваем 32 – такім будзе сярэдні каэфіцыент аднайменнасці. Імёны з колькасцю носьбітаў 32 і больш будуць лічыцца частымі.

Частых імён у нашым матэрыяле 45, яны складаюць 14% ад агульнай колькасці жаночых імён. У частыя намі аднесены наступныя імёны: *Алёна, Аліна, Аліса, Анастасія, Ангеліна, Арына, Аляксандра, Валерыя, Варвара, Васіліса, Вера, Вераніка, Вікторыя, Віялета, Вольга, Ганна, Дарына, Дар'я, Дзіяна, Ева, Екацярына, Злата, Караліна, Карына, Кіра, Крысціна, Ксенія, Лізавета, Маргарыта, Марына, Марыя, Мілана, Паліна, Сафія, Соф'я, Таццяна, Уладзіслава, Ульяна, Эвеліна, Эліна, Юлія, Яна, Яўгенія.*

Улічваючы сярэдні каэфіцыент аднайменнасці, да нячастых з колькасцю носьбітаў менш за 32 мы аднеслі ўсе астатнія імёны (275 адзінак). Усе нячастыя імёны мы падзялілі на некалькі груп:

1. 3 колькасцю носьбітаў ад 10 да 31: *Мілена (26), Нэлі (26), Наталля (24), Васіліна (17), Дамініка (16)* і інш. (усяго 64 імені, або 20% ад агульнай колькасці жаночых імён).

2. 3 колькасцю носьбітаў ад 2 да 9: *Анжаліка (8), Аксана (6), Эльвіра (5), Багдана (5), Лада (4)* і інш. (усяго 93 імені, або 29% ад агульнай колькасці жаночых імён).

3. 3 колькасцю носьбітаў 1: *Аглая, Айгуль, Айза, Ванэса, Даная, Джулія, Раміна, Салва, Сцепаніда, Урсула, Яліна* і інш. (усяго 118 імён, або 37% ад агульнай колькасці жаночых імён).

У жаночай падсістэме іменніка 2011–2015 гг. можна вылучыць наступныя падгрупы (для аналізу браліся 2011 г., 2013 г., 2015 г.):

1. Імёны, папулярнасць якіх расла на працягу пяці гадоў: *Валерыя (89, 101, 109 носьбітаў у названыя гады), Ганна (92, 95, 104 носьбіты), Мілана (60, 64, 77 носьбітаў), Сафія (41, 66, 107 носьбітаў).*

2. Імёны, папулярнасць якіх памяншалася: *Маргарыта (33, 28, 27 носьбітаў), Уладзіслава (13, 10, 9 носьбітаў).*

3. Імёны, папулярнасць якіх знаходзілася на адным узроўні: *Аліна, Дар'я, Дзіяна, Ксенія, Ульяна.*

4. Імёны, якія ў 2011 г. выкарыстоўваліся нячаста, а ў 2015 г. сталі выкарыстоўвацца яшчэ радзей: *Ілона (2011 г. – 4 носьбіты, 2015 г. – 1 носьбіт), Міраслава (2011 г. – 5 носьбітаў, 2015 г. – 3 носьбіты), Святлана (2011 г. – 5 носьбітаў, 2015 г. – 3 носьбіты).*

Падчас даследавання намі былі выяўлены складаныя і састаўныя ўласныя асабовыя жаночыя імёны: складаныя – *Ганна-Ніколь, Ганна-Марыя, Марыя-Ангеліна*; састаўныя – *Міранда Аляксандра, Меліса Марыя, Лізавета Вікторыя, Дарыя Вікторыя, Валянціна Тэрэза, Сёда Сафія, Ганна Ларэнца, Ева Марыя, Мілана Сафія, Аляксандра Элізабэт, Аліна Ангеліна* (14 імён, або 4,3% ад агульнай колькасці жаночых імён).

Звяртае на сябе ўвагу той факт, што складнікі такіх адзінак – найменні славянскага паходжання і імёны, не ўласцівыя беларускай іменаслоўнай сістэме. У антрапаніміконе больш састаўных імён, чым складаных. У даследаванні перыяд сустрэліся тры складаныя найменні, у той час як у 2000 – 2005 гг. – 7 складаных найменняў, а ў 2006 – 2010 гг. – 4 складаныя найменні. Агульная колькасць складаных і састаўных адзінак трымаецца прыкладна на адным узроўні (2000 – 2005 гг. – 14 імён, або 5% ад агульнай колькасці жаночых імён, 2006 – 2010 гг. – 11 імён, або 3,8% ад агульнай колькасці жаночых імён).

**Заклучэнне.** Такім чынам, большую частку зарэгістраваных у 2011–2015 гг. жаночых імён утварае група нячастых. Зафіксавана значная колькасць найменняў з колькасцю носьбітаў 1 (118 адзінак). Асобным імёнам характэрна папулярнасць на працягу пяці гадоў, іх каэфіцыент быў вышэйшы за 32 (*Дар’я, Ксенія, Дзіяна, Паліна* і інш.). Выяўлены імёны, што былі неппулярнымі, але з цягам часу сталі ўжывацца часцей (*Сафія*), найменні, папулярнасць якіх з часам памяншалася (*Маргарыта, Уладзіслава*). У іменніку жыхароў Віцебска бытуюць нехарактэрныя для іменаслоўнай сістэмы беларусаў складаныя і састаўныя адзінкі.

1. Мезенка, Г.М. Беларуская антрапанімія: вучэбны дапаможнік / Г.М. Мезенка (наук. рэд.) [і інш.] – Віцебск : УА “ВДУ імя П. М. Машэрава”, 2009. – 254 с. – URL: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/2378> (дата звароту: 11.09.2021).

## СПЕЦИАЛЬНАЯ ЛЕКСИКА АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В СФЕРЕ АВИАЦИИ

**Козловская Я.М.,**

*студентка ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь*

*Научный руководитель – Ершова Е.В., старший преподаватель*

Ключевые слова. Авиационная связь, управление воздушным движением (авиадиспетчерская служба), проблемы коммуникации, лингвистика, человеческий фактор в авиации, психолингвистика, некодифицированные единицы.

Keywords. Aviation communication, air traffic control, communication problems, linguistics, human aspect in aviation, psycholinguistics, uncodified units.

Авиация – это специализированная область, которая охватывает широкий спектр деятельности. Соответственно, языковое поведение, присущее такой деятельности, разнообразно и часто требует использования специального английского языка, который в совокупности обозначается как авиационный английский. Авиационный английский является де-факто международным языком гражданской авиации. Он играет доминирующую роль в качестве средства коммуникации в авиации, особенно в общении между пилотами и диспетчерами воздушного движения и в международных контекстах. Именно этот факт и актуализирует данную тему.

Целью данной работы является изучение особенностей авиационной лексики, определение классов лексических единиц авиационного английского языка на основе их семантических и функциональных характеристик; анализ аварий и инцидентов, некоторые из которых имеют чрезвычайно серьёзные последствия, произошедшие в большинстве своём из-за ошибок в понимании языка между пилотами или авиадиспетчерами; а также изучения теории релевантности как объяснения некоторых проблем коммуникации в авиации.

**Материал и методы.** В данной работе были использованы следующие методы: метод сплошной выборки, метод статистического анализа, метод компонентного анализа, описательный метод, метод текстового анализа, сопоставительный метод, анализ, син-